

Dalsze losy bankowego tytułu egzekucyjnego w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ustawy nowelizującej

Abstract

The consequence of financial products introduction to the economic turnover in sphere of banking in the form of loan agreements generically known as PLN loans indexed / denominated in foreign currency, due to the rapid collapse of the exchange rate of foreign currencies against PLN and the increase in the insolvency of the borrowers, was the launch at a large-scale preventive measure for repayment of loans - banking enforcement document [Polish: bankowy tytuł egzekucyjny, BTE]. The BTE institution, as a privilege squad belonging to banks, was characterized by simplicity of procedure which the bank enforcing receivables used for reaching its claims. That uncomplicated, simplified procedure, which legitimacy remained outside the court control, at the stage of the initiation of bailiff execution, caused many distortions in its numerous repeat application by banks that do not need - as others entities - enforce their claims passing before the following stages of judicial proceeding. That legal disproportion in treatment of entities and often unjustified use of BTE led to ask by the general court to the Constitutional Court a law question on compliance with the Constitution the use of this institution in legal transactions. The decision of the Constitutional Court on the unconstitutionality of the law generating creation of BTE changed the picture of the legal situation of the parties in the ongoing lawsuits. As a result, the legislator made the amendments to the Banking Law derogating BTE institution. However, the postponement by the Constitutional Court of entry into force the judgment and the application in the amendment the transitional provisions, effects of changing the legal image due to the resulting new, different possibilities of interpretation based on the changes made to the law in relation to the effects currently implementing in the sphere of practiced legal norms.

Abstrakt

Konsekwencją wprowadzenia do obrotu gospodarczego w sferze bankowości produktów finansowych w postaci umów kredytowych rodzajowo określanych jako kredyty złotówkowe waloryzowane/denominowane w walucie obcej, było z powodu gwałtownego załamania się kursu walut obcych względem złotego i wzrostu niewypłacalności kredytobiorców uruchomienie na szeroką skalę środka zabezpieczającego spłatę udzielonych kredytów - Bankowego Tytułu Egzekucyjnego. Instytucja BTE jako przywilej egzekucyjny przynależny bankom charakteryzowała się prostotą procedury jaką bank egzekwując należność się posługiwał dochodząc wierzytelności. Owa nieskomplikowana, uproszczona procedura, której zasadność pozostawała poza kontrolą sądową, na etapie do wszczęcia

egzekucji przez komornika powodowała liczne wypaczenia w jej nagminnym stosowaniu przez banki, które nie musiały jak inne podmioty dochodzić swych wierzytelności przechodząc wcześniej kolejne etapy postępowania sądowego. Owa dysproporcja prawna w traktowaniu podmiotów jak i często niezasadne stosowanie BTE doprowadziły do zadania pytania prawnego przez sąd powszechny Trybunałowi Konstytucyjnemu o zgodności z Konstytucją stosowania tej instytucji w obrocie prawnym. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności przepisów prawa generujących powstanie BTE zmieniło obraz prawny sytuacji stron w toczących się procesach sądowych. W następstwie, ustawodawca dokonał nowelizacji Prawa bankowego derogującej instytucję BTE. Jednakże odroczenie przez Trybunał Konstytucyjny wejścia w życie orzeczenia jak i zastosowanie w nowelizacji przepisów przejściowych skutkuje zmianą obrazu obrotu prawnego ze względu na powstałe nowe, różne możliwości dokonywania wykładni opartych na dokonanych zmianach prawa w relacji do ich skutków realizujących się aktualnie w sferze praktykowanych norm prawnych.

Wstęp

Artykuł stanowi analizę funkcjonowania w obrocie prawnym instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego poddanej w ostatnim dwudziestoleciu kilkakrotnej kontroli konstytucyjności prawnej. Określa czym jest instytucja bankowego tytułu egzekucyjnego, dlaczego została orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego uznana za niezgodną z konstytucją oraz konsekwencje wynikłe i wynikające z takiego stanu rzeczy mające swój wyraz także w uchwaleniu przez ustawodawcę ustawy Ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw¹.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 14.4.2015 r. uznał, że art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa bankowego² normujące instytucje BTE są niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP kształtującym fundamentalną dla porządku prawnego zasadę równości wobec prawa. Orzeczeniem tym derogował zasadność dotychczasowego funkcjonowania w obrocie prawnym BTE jako instytucji będącej szczególnym uprawnieniem banków do dochodzenia roszczeń w stosunku do ich klientów w polskim porządku prawnym. Instytucji sięgającej korzeniami czasów powstawania po II Wojnie Światowej nowego ustroju opartego o tzw. demokrację ludową której podstawę tworzyło dążenie do wywłaszczenia i uspołecznienia wszelkiej własności prywatnej na rzecz utworzonego państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Tworu prawnego stanowiącego szczególny przywilej znacjonalizowanych lub nowopowstających banków charakteryzującego ich państwowy

¹ Ogłoszenie z dnia 12 listopada 2015 r. w Dz. U. poz. 1854.

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo Bankowe, Dz. U. 1997 nr 140, poz. 939

charakter. Ten stan rzeczy znamieny dla rzeczywistości gospodarczej gdzie sektor bankowy był pozbawiony konkurencyjności a relacje pomiędzy bankami a klientami odzwierciedlały w znacznym stopniu relacje pomiędzy organami administracji a obywatelami niż pomiędzy równorzędnymi stronami umowy cywilnoprawnej nie mógł i nie przystawał do współczesnych realiów rynkowych. Dalece zakłócał równowagę stron stosunku cywilnoprawnego na niekorzyść konsumenta, któremu współcześnie prawodawstwo przyznaje jako stronie słabszej szczególną ochronę³ uprzywilejowując pozycję banków w dochodzeniu roszczeń wynikających z czynności bankowych ponad wskazane dla państwa prawnego normy w relacji do gospodarki rynkowej.

Orzekając wyrokiem Trybunał Konstytucyjny w oparciu o art. 190 ust. 3 Konstytucji odroczył wejście w życie orzeczenia na dzień 1.8.2016 r. Przyjmując za zasadne zastosowanie art. 190 ust. 3 Konstytucji przez TK w zakresie przepisów intertemporalnych w relacji ze skutkiem prawnym *ex nunc* od wejścia w życie orzeczenia⁴ zwracam uwagę na zaistnienie nowej sytuacji prawnej wynikającej z zastosowania przez TK art. 190 ust. 3 Konstytucji na linii czasowej od wydania orzeczenia w dniu 14.4.2015 r. do jego wejścia w życie z dniem 1.8.2016 r. oraz związanego z tym stanu prawnego jaki nastąpił. Po ogłoszeniu wyroku część Sądów Rejonowych mylnie uznała pomijając treść art. 190 ust. 3 iż skoro Trybunał Konstytucyjny orzekł o niekonstytucyjności BTE, art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 2 Prawa bankowego go kreujące w obrocie prawnym w skutkach prawnych są nieważne *ex tunc* i wydała orzeczenia o umorzeniu postępowań opartych na wskazanych przepisach. Przyczyną odroczenia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego była konieczność uniknięcia wtórnej niekonstytucyjności jaka mogłaby nastąpić w wyniku wejścia w życie wyroku z chwilą ogłoszenia w relacji do już prowadzonych spraw sądowych. Umożliwienie ustawodawcy w rozsądnym czasie skorygowania i uregulowania obowiązujących w tym zakresie niekonstytucyjnych przepisów Prawa bankowego oraz związanych z tymi przepisami innych uregulowań prawnych. Ustawodawca zmierzając do zgodności przepisów z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego uchwalił w dniu 25.9.2015 r. ustawę Ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 26.11.2015 r. Przepisem art. 1 ust. 4 derogowała art. 96 – 98 Prawa bankowego⁵ wprowadzając jednocześnie art. 11 ust. 1 – 3 przepisy przejściowe. Zgodnie z art. 11 ust. 1 – 3 postępowania o nadanie klauzuli wykonalności BTE wszczęte i nie zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu, jeżeli jednak przed dniem wejścia w życie ustawy wydano postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności BTE, dalsze postępowanie w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności toczy się według przepisów dotychczasowych. Nadto BTE, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych zachowuje moc tytułu wykonawczego także po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

³ Uzasadnienie do wyroku TK o sygn. akt. P 45/12, źródło - <http://otk.trybunal.gov.pl/orzeczenia/>

⁴ Tekst wystąpienia wygłoszonego przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego prof. M. Safjana w Komitecie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk 6 stycznia 2003 r., <http://trybunal.gov.pl/wiadomosci-trybunalskie/wystapienia-publiczne-prezesa-i-wiceprezesa-trybunalu/marek-safjan-2/>

⁵ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, Dz. U. z 2015 r. z późn. zm.

Konsekwencją zdarzeń prawnych orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14.4.2015 r. i uchwalenia przez ustawodawcę ustawy Ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw z dnia 25.9.2015 r. w odniesieniu w szczególności do art. 11 ust. 1 – 3 będzie skutek prawny, który moim zdaniem przeoczył ustawodawca w relacji do wydanego orzeczenia i jego uzasadnienia przez Trybunał Konstytucyjny. Przepisy ustawy obejmujące art. 11 ust. 1 -3 jako przepisy przejściowe regulują stan prawny w zakresie czasowym od dnia wejścia ustawy w życie co do przeszłości w relacji do toczących się postępowań o nadanie klauzuli wykonalności BTE, toczących się postępowań w których nadano już klauzulę wykonalności BTE i procesów toczących się na podstawie uzyskanych tytułów wykonawczych w oparciu o zakończone już postępowania o nadanie klauzuli wykonalności BTE. Zasadnym jest zatem pytanie jaki skutek prawny nastąpi w odniesieniu do stanu prawnego który będzie obowiązywał w stosunku do wymienionych postępowań i procesów na dzień 1.8.2016 r. po dniu wejścia w życie orzeczenia Trybunału konstytucyjnego z dnia 14.4.2015 r. Według mnie niezakończone na dzień 2.8.2016 r. postępowania w zakresie nadania klauzuli wykonalności BTE rozpoczęte przed wejściem w życie ustawy 26.11.2015 r. w których wydano postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności przed jej wejściem w życie jak również procesy toczące się na podstawie uzyskanych tytułów wykonawczych winne być przez sądy umarzone na podstawie orzeczonej niekonstytucyjności przepisów stanowiących podstawę prawną wydania BTE a w konsekwencji uzyskania tytułów wykonawczych.

Geneza powstania BTE i dokonywane zmiany w regulacji

Bankowy Tytuł Egzekucyjny korzeniami sięga roku 1944. Powielając wzorce rozwiązań prawnych stosowanych w Związku Republik Radzieckich ówczesna Władza Ludowa stanowiła prawo mające umacniać podstawy narzuconego ustroju. Ustawą z dnia 11.9.1944 r.⁶ powołano Rady Narodowe, jako tymczasowe organy ustawodawcze i samorządowe do czasu powołania stałej politycznej reprezentacji narodu. W art. 26⁷ pkt. 1 rozdziału V zawarto uprawnienie ustawodawcze dla Krajowej Rady Narodowej dookreślone w punktach od 2 do 8, uprawniające Radę do uchwalenia kolejnej ustawy, Ustawy Krajowej Rady Narodowej z 3.1.1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy⁸. Na mocy jej art. 1 przelano uprawnienia Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego uchwalone Ustawą z dnia 15.8.1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (DZ. U.R. P. Nr1, Poz. 3) na Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polski, zaś art. 2 sprawcze wykonanie powierzono Prezesowi Rady Ministrów⁹. Konsekwencją było ogłoszenie w dzienniku ustaw Dz. U. 1945 nr 4 poz. 14 Dekretu z dnia 15.1.1945 r. o Narodowym Banku Polskim¹⁰. Z dniem 2.2.1945 r. stanowiącym moment wejścia w życie na podstawie

⁶ Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działań rad narodowych, Dz. U. z 1944 r., nr 5, poz.22

⁷ Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działań rad narodowych, Dz. U. z 1944 r., nr 5, poz.22, art.26

⁸ Ustawa z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy, Dz. U. z 1945 r., nr 1, poz.1

⁹ Ustawa Krajowej Rady Narodowej z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy, Dz. U. z 1945 r., nr 1, poz.1, art.2.

¹⁰ Dekret z dnia 15 stycznia o Narodowym Banku Polskim, Dz. U. 1945 nr 4, poz.14.

art. 40 dekretu zaistniała w obrocie prawnym po raz pierwszy instytucja tytułu egzekucyjnego będącego odpowiednikiem bankowego tytułu egzekucyjnego, który jeszcze funkcjonuje z niewielkimi zmianami aż po dzień dzisiejszy. Wartym odnotowania jest poszerzanie w kolejnych latach mocy prawnej tej instytucji. Ustawą z 22.3.1951 r. o zmianie przepisów o reformie bankowej¹¹ art. 17 zmieniono treść obowiązującego w tym czasie art. 15 dekretu z dnia 25.10.1948 r. o reformie Bankowej¹². Wchodząca w życie od 1.1.1950 r. ustawa art. 17 nadała nową treść art. 15 dekretu w pkt. 2; „Wyciągi z ksiąg banków oraz inne dokumenty stwierdzające zobowiązania wobec banków i zaopatrzone w oświadczenie banku, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, mają moc prawną wykonalną tytułów egzekucyjnych, bez potrzeby uzyskiwania sądowych klauzul wykonalności. Egzekucja należności stwierdzonych tymi dokumentami, odbywa się według wyboru banku, bądź w trybie, przepisany w kodeksie postępowania cywilnego, bądź w trybie egzekucji administracyjnej.” Tym samym bankowy tytuł egzekucyjny przekształcono mocą art. 15 pkt. 2 w bankowy tytuł wykonawczy. Od tej pory Banki mogły prowadzić egzekucję bez żadnej kontroli sądowej tylko na podstawie wygenerowanych własnych dokumentów. Taki stan rzeczy trwał aż do 1997 roku. Z dniem 1.1.1998 r. weszła w życie Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe¹³, która jest regulacją obowiązującą poza kilkoma zmianami po dzień dzisiejszy. Istotność zmiany polegała między innymi na zastąpieniu bankowego tytułu wykonawczego ponownie bankowym tytułem egzekucyjnym jednocześnie stawiając wymóg iż bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą prowadzonej egzekucji tylko według przepisów KPC po spełnieniu przesłanki nadania mu przez sąd klauzuli wykonalności.

Instytucja bankowego tytułu egzekucyjnego

Bankowy tytuł egzekucyjny jest dokumentem prywatnym, który wygenerowany zgodnie z treścią art. 96 ust. 1 Prawa bankowego na podstawie informacji z ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych¹⁴ przy spełnieniu wymogów art. 97 ust. 1 ma moc prawną tytułu egzekucyjnego. Po nadaniu klauzuli wykonalności przez sąd już jako tytuł wykonawczy stanowi podstawę do egzekucji prowadzonej według przepisów kodeksu postępowania cywilnego, także na podstawie art. 98 Prawa Bankowego wobec osób trzecich. Ze względu na ową szczególną moc prawną umożliwiającą bankom egzekwowanie ich wierzytelności z pominięciem drogi sądowej bankowy tytuł egzekucyjny zaliczany jest do tzw. przywilejów egzekucyjnych banków. Bank w oparciu o wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny opatrzony klauzulą wykonalności zgodnie z artykułem 777 § 1 pkt. 3 KPC unikał skomplikowanych i czasochłonnych procedur dowodowych merytorycznego rozpoznania sprawy przez sąd oraz wydania tytułu egzekucyjnego w postaci wyroku dopiero po przeprowadzonym postępowaniu. Uprzywilejowanie uzyskiwał stwierdzenie istnienia wymagalnej wierzytelności banku wobec konkretnych dłużników(Janiak 2003).

¹¹ Ustawa z 22 marca 1951 r. o zmianie przepisów o reformie bankowej, Dz. U. 1951 nr 18, poz.143.

¹² Dekret z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej, Dz. U. 1948 nr 52, poz.412., art.15.

¹³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo Bankowe, Dz. U. 1997 nr 140, poz. 939, art. 5, ust. 2.

¹⁴ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo Bankowe, Dz. U. 1997 nr 140, poz. 939, art. 95. ust. 1.

Praktyka procedury egzekwowania należności związana z bankowym tytułem egzekucyjnym przebiegała następująco. Zgodnie z art. 96 ust. 2 Prawa bankowego bankowy tytuł egzekucyjny bank mógł wystawić najwcześniej z chwilą wystąpienia wymagalności roszczenia nim objętego. Nie później jednakże niż w terminie wskazanym w oświadczeniu złożonym przez dłużnika o poddaniu się egzekucji na złożenie wniosku przez bank o nadanie klauzuli wykonalności. Po wystawieniu na podstawie ksiąg banku lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych bankowego tytułu egzekucyjnego stwierdzającego istnienie wymagalnej wierzytelności banku wobec podmiotu, który dokonał czynności bankowej lub ustanowił na rzecz banku zabezpieczenie wierzytelności bank składał do właściwego sądu wnioski o nadanie klauzuli wykonalności. Sądem właściwym zgodnie z art. 781 § 2 KPC jest Sąd Rejonowy właściwości ogólnej dłużnika z tym wyjątkiem że jeżeli tej właściwości nie można byłoby ustalić klauzulę wykonalności nadawał Sąd Rejonowy w którego okręgu miała być wszczęta egzekucja. W wypadku gdy wierzyciel zamierzał wszcząć egzekucje za granicą – Sąd Rejonowy w którego okręgu tytuł został sporządzony. Sąd Rejonowy był zobowiązany na podstawie art. 97 ust 3 Prawa bankowego jak również na podstawie art. 781¹ KPC, którego regulacja pokrywa się z treścią art. 97 ust 3 Prawa bankowego rozpoznać wnioski o nadanie klauzuli wykonalności niezwłocznie nie później jednak niż w terminie 3 dni. Termin ten jest jedynie terminem instrukcyjnym bowiem żaden przepis prawa nie nakłada na Sąd sankcji za jego niedochowanie. Sąd badał poprawność złożonego wniosku od strony formalnej, proceduralnej. Nie rozpoznawał spraw merytorycznie. Wynikało to z faktu że w zamiarze ustawodawcy tak prowadzone postępowanie miało na celu przyspieszenie i ułatwienie procesów związanych z dochodzonymi i określanymi przez bank wierzytelnościami. Zakres rozpoznania złożonego wniosku określał art. 786² § 1 KPC wskazując że w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu sąd badał czy dłużnik poddał się egzekucji oraz czy roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem lub z zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z tej czynności. Nadto § 2 art. 786² KPC ustanawiał szczególny przywilej dla banków stanowiąc że jeżeli wykonanie bankowego tytułu egzekucyjnego jest uzależnione od zdarzenia, które udowodnić powinien wierzyciel sąd nada klauzulę wykonalności po dostarczeniu dowodu tego zdarzenia w formie dokumentu. Tak skonstruowany przepis z zawartym określeniem „w formie dokumentu” oznaczał iż w odróżnieniu od pozostałych wierzycieli, którzy na mocy art. 786 § 1 KPC powinni udowodnić zdarzenie dostarczeniem dowodu w formie dokumentu urzędowego lub dokumentu prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym, banki przedstawić mogły dowód w postaci jakiegokolwiek dokumentu bez wymogu określonej formy będąc tym samym uprzywilejowanymi w wobec innych wierzycieli. Wskazana art. 786² KPC kognicja Sądu Rejonowego obejmująca badanie warunków formalnych, które powinien spełniać bankowy tytuł egzekucyjny w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności obejmowała treść bankowego tytułu egzekucyjnego określonego art. 96 ust. 2 Prawa bankowego przy uwzględnieniu poprzedzającego go art. 96 ust. 1 określającego podstawy generujące w/w treść. Brak któregośkolwiek z elementów formalnych objętych tym przepisem wykluczał możliwość uznania badanego dokumentu za bankowy tytuł egzekucyjny (Bączyk 2006). Zatem zakres kognicji sądu

spełnienia wymogów art. 96 Prawa bankowego obejmował: 1. oznaczenie banku, który go wystawił i na rzecz którego egzekucja ma być prowadzona, 2. dokładne oznaczenie dłużnika zobowiązanego do zapłaty, 3. wysokość zobowiązań dłużnika wraz z odsetkami i terminami ich płatności, 4. datę wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, 5. oznaczenie czynności bankowej z której wynikają dochodzone roszczenia, 6. wzmiankę o wymagalności dochodzonego roszczenia, 7. pieczęć banku wystawiającego bankowy tytuł egzekucyjny, 8. podpisy osób uprawnionych do działania w imieniu banku.

Badając pkt. 2 sąd uwzględnił możliwość wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkobiercom dłużnika oraz spadkodawcy dłużnika jako strony czynności bankowej i żądania wierzyciela nadania przeciwko nim klauzuli wykonalności. Nieuwzględnione byłyby jednak żądania nadania klauzuli na bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko zmarłemu¹⁵.

Punkt 3 wskazujący wysokość zobowiązania dłużnika wraz z odsetkami i ich terminami sąd sprawdzał mając na względzie wymagane oznaczenia w bankowym tytule egzekucyjnym wysokości i terminów wszelkich odsetek oraz dopuszczalność nadania klauzuli bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w części dotyczącej zobowiązań dłużnika prawidłowo oznaczonej¹⁶.

W pkt. 4 sprawdzeniu przez sąd podlegało czy zgodnie z ustawą bankowy tytuł egzekucyjny został zaopatrzony datą jego wystawienia co koreluje z prawidłowością wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego względem złożonego przez dłużnika bankowi oświadczenia o poddaniu się egzekucji i terminie do którego bank może wystąpić o nadanie klauzuli bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Element oznaczenia czynności bankowej z której wynikają dochodzone roszczenia determinujący wystawienie przez wierzyciela bankowego tytułu egzekucyjnego sąd bada w oparciu o zakres przedmiotowy wskazany art. 5 ust. 1 i ust. 2 Prawa bankowego będącym zamkniętym katalogiem czynności bankowych stanowiących przesłankę uprawniającą bank do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego. Przy czym oznaczenie czynności bankowej z której wynikają dochodzone roszczenia powinno być dokonane przez takie oznaczenie czynności, które pozwoli na zakwalifikowanie jej jako jednej z czynności wymienionych w art. 5 ust. 1 i ust. 2 Prawa bankowego¹⁷. Koniecznym więc było wskazanie stosunku zobowiązaniowego tworzącego źródło roszczenia wierzyciela objętego bankowym tytułem egzekucyjnym tak aby umożliwiałoby zindywidualizowanie tego stosunku co jednocześnie pozwoliłoby uniknąć obejmowania danym tytułem roszczeń nie wynikających z czynności bankowych.

¹⁵ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r., III CZP 132/08

¹⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2000 r., III CZP 27/00

¹⁷ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r., III CZP 06/10, „Bankowemu tytułowi egzekucyjnemu może być nadana klauzula wykonalności, jeżeli w tytule tym czynność bankowa, z której wynikają dochodzone roszczenia, wskazana jest w sposób umożliwiający jej zindywidualizowanie i zakwalifikowanie jako czynności bankowej.”

W ramach kognicji sąd badał czy bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego zgodnie z art. 97 ust. 1 Prawa bankowego czy został wystawiony przez bank wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji (Muliński 2002). Czy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. W zakresie art. 97 ust. 2 badał czy oświadczenie o którym mowa w art. 97 ust. 1 określa kwotę zadłużenia do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny oraz termin do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie wskazywanemu przez niego bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Również w odniesieniu do art. 97 ust. 1 sąd badał jeżeli istniała taka potrzeba czy nie zachodzą przesłanki zawartej w Prawie bankowym w art. 98 samodzielnej regulacji o charakterze *lex specialis* dotyczącej następstwa prawnego po stronie zobowiązanego. Zgodnie bowiem z art. 98 bankowy tytuł egzekucyjny może być również podstawą egzekucji także przeciwko osobie trzeciej gdy przejmie ona dług wynikający z czynności bankowej oznaczonej w art. 97 ust. 1, jeżeli po dokonaniu czynności bankowej o której mowa w tym przepisie obowiązek świadczenia przeszedł na inne osoby w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba z egzekucji majątku wspólnego małżonków. W zakresie procedury art. 98 Prawa bankowego jest zgodny z art. 788 k.p.c. Jeżeli bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi będącemu osobą wymienioną w art. 97 ust. 1 Prawa bankowego sąd może nadać klauzulę wykonalności temu tytułowi przeciwko spadkobiercom dłużnika przy uwzględnieniu przesłanki pozytywnej iż bankowy tytuł egzekucyjny był wystawiony za życia dłużnika. Jeżeli jednak występuje przesłanka negatywna, bankowy tytuł egzekucyjny został wystawiony przez bank na osobę wymienioną w art. 97 ust. 1 Prawa bankowego po jej śmierci sąd nie może nadać klauzuli wykonalności. Przepisy postępowania cywilnego nie przewidują takiej kategorii tytułów egzekucyjnych¹⁸, które mogą być wystawiane przeciwko podmiotom nieistniejącym niemającym zdolności prawnej (art. 64 § 1 KPC)¹⁹. Nie oznacza to jednak iż zostawała zamknięta droga prawna wierzycielowi do wyegzekwowania swojej wierzytelności bowiem po śmierci osoby wymienionej w art. 97 ust. 1 bank mógł wystawić bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko spadkobiercom dłużnika będącego osobą wymienioną w art. 97 ust. 1 Prawa bankowego na podstawie art. 96 ust. 2 Prawa bankowego²⁰ oraz złożyć wniosek o nadanie przez Sąd Rejonowy klauzuli wykonalności (Rychter 2011).

Wyrok z dnia 14 kwietnia 2015 r. o sygn. akt P 45/12

¹⁸ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r., III CZP132/08

¹⁹ „Każda osoba fizyczna i prawna ma zdolność występowania w procesie jako strona (zdolność sądowa), Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, D.U. 1964 nr 43, poz. 296

²⁰ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., III CZP 18/10

Wyrokiem²¹ z dnia 14.4.2015 r. Trybunał Konstytucyjny uznał prawo do wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego prawnego przywileju bankowego określonego art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa Bankowego²² za naruszające zasadę równego traktowania wobec prawa wskazaną art. 32 ust. 1 Konstytucji. Wyraża się to w aspekcie relacji między bankiem a jego klientem, w relacjach między bankami jako wierzycielami a pozostałymi podmiotami będącymi wierzycielami, w relacjach między dłużnikami banków i dłużnikami innych podmiotów. Trybunał określił wspólną cechę istotną banku i jego klienta. Są stronami prywatnoprawnego stosunku zobowiązaniowego opartego na zasadzie prawnej(formalnej) równości i autonomii woli stron. Powinny mieć równe co do zasady możliwości obrony swoich praw i interesów wynikających z zawartej umowy. Tymczasem bank posiada uprawnienie do wystawiania tytułu egzekucyjnego zastępującego orzeczenie sądu z pominięciem merytorycznego rozpoznania sprawy w czasie w którym mógłby podnieść zarzuty merytoryczne klient. Klient może zaś jedynie bronić się przed wystawionym bankowym tytułem egzekucyjnym tylko wytaczając powództwo przeciwegzekucyjne²³ ponosząc przy tym na okres orzekania przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie kompletną opłatę stosunkową wynoszącą 5% od wartości roszczenia oraz cały ciężar dowodzenia w warunkach prowadzonej przeciwko niemu egzekucji wiążącej się z zajęciem majątku.

Tak daleko idący szczególny przywilej oznaczający bycie sędzią we własnej sprawie Trybunał Konstytucyjny uznał za nie uzasadniony statusem banków będących instytucjami komercyjnymi działającymi w priorytecie osiągnięcia zysku. Nie uzasadnia ani usprawiedliwia tego również próba przywoływania i kreowania w postępowaniu przed Trybunałem charakteru banków jako instytucji zaufania publicznego. Orzekając Trybunał Konstytucyjny wyraźnie wskazał że takiego statusu nie nadaje bankom żaden przepis prawny. Jest on tylko kwestią faktu. Nadto negatywną przesłanką funkcjonowania przywileju zaakcentowaną przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie mającą istotne znaczenie w praktycznym działaniu banków jako wierzycieli jest ich relacja z innymi podmiotami będącymi wierzycielami. Inne podmioty w konkurencji z bankami do majątku tej samej osoby jako dłużnika nie mają praktycznie żadnych szans na zaspokojenie swoich roszczeń.

Trybunał zważył iż zgodnie z art. 781¹ KPC nadanie klauzuli wykonalności, które powinno nastąpić w ciągu trzech dni dnia złożenia wniosku(termin instrukcyjny) jest w istocie czystą formalnością. Na podstawie art. 786² KPC sąd bada tylko czy roszczenie objęte wystawionym tytułem egzekucyjnym wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio przez bank z osobą przeciwko której jest skierowany tytuł lub z zabezpieczenia tej czynności. Czy dłużnik poddał się egzekucji w stosownym oświadczeniu woli spełniającym określone wymagania ujęte art. 97 ust. 2 Prawa bankowego oraz czy bankowy tytuł egzekucyjny został sporządzony z wymogami art. 96 ust. 2 Prawa bankowego. Badający wniosek klauzulowy sąd nie ma umocowania w zakresie dokonywania ustaleń istnienia wysokości i wymagalności roszczenia. Postępowanie klauzulowe z racji jego istoty uniemożliwia dokonania ustaleń i ocen

²¹ Trybunał Konstytucyjny, Wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2015 r., Sygn. akt P 45/12

²² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo Bankowe, Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.

²³ Art. 840 Kodeksu postępowania cywilnego

o charakterze merytorycznym. Nie jest tym samym możliwym sprawdzenie czy istnieją rzeczywiście roszczenia banku do klienta czy są prawidłowo określone co do wysokości lub czy wynikają z czynności bankowych objętych umową lub umowami na które powołuje się bank.

Na tym etapie dochodzenia przez bank roszczeń konsekwencją jest że dłużnik nie ma środków obrony. Formalna możliwość odwołania się od postanowienia sądu o nadaniu wnioskowi klauzuli wykonalności w praktyce jest niemożliwa do zrealizowania ze względu na brak przepisu przewidującego obowiązek banku zawiadomienia dłużnika o wystawieniu tytułu egzekucyjnego. Złożeniu wniosku o nadanie mu klauzuli wykonalności a także obowiązku sądu zawiadomienia dłużnika o nadaniu klauzuli wykonalności lub o wszczęciu postępowania klauzulowego.

Uprawomocnione postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu umożliwi bankowi wszczęcie w stosunku do dłużnika egzekucji komorniczej gdzie z momentem jej wszczęcia dłużnik uzyskuje wiedzę o istnieniu wydanego przeciwko niemu tytułowi wykonawczemu. Dopiero z chwilą otrzymania Postanowienia od komornika o wszczęciu postępowania egzekucyjnego realnym środkiem jego obrony staje się wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego na podstawie art. 840 KPC w związku z art. 843 KPC. Sporządzenie pozwu dokonania opłaty stosunkowej(5% od wartości roszczenia). Tym samym obarczenie dłużnika w postępowaniu ciężarem dowodzenia okoliczności uzasadniających pozbawienie mocy prawnej tytułu wykonalności w całości lub części w okolicznościach równolegle prowadzonej przeciw niemu egzekucji czyli zajęcia jego majątku. Nadto dodatkowe utrudnienie dla obrony dłużnika w tym postępowaniu stanowią niedostatecznie precyzyjne przepisy regulujące treść bankowego tytułu egzekucyjnego określonego art. 96 ust. 3 prawa bankowego poprzez nieprecyzyjne określenie czynności bankowej której dotyczy oświadczenie o poddaniu się egzekucji gdy strony zawierają równocześnie na przykład więcej niż jedną umowę(czynność bankową) oraz brak precyzji w określeniu wysokości zobowiązania dłużnika wraz z odsetkami i terminami ich płatności. Nakłada się na to treść art. 97 ust. 2 Prawa bankowego z której nie wynika jednoznacznie sposób określania kwoty zadłużenia do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny.

Wskazane i opisane okoliczności stanowią bez wątpliwości że bankowy tytuł egzekucyjny jest wyjątkowym przywilejem prawnym banku. Dokumentem pochodzącym od prywatnego podmiotu gospodarczego zastępującym orzeczenie sądu. Wydawanym po przeprowadzeniu sądowego postępowania klauzulowego w którym pozwanemu dłużnikowi nie przysługują liczne gwarancje zabezpieczające równość stron postępowania jak ma to miejsce w zwykłym postępowaniu rozpoznawczym. Bank będąc wręcz sędzią we własnej sprawie(*iudex in causa sua*) staje się de facto podmiotem wymiaru sprawiedliwości, który zgodnie z art. 175 Konstytucji sprawują wyłącznie sądy. Ani jeden z pozostałych

podmiotów także państwowy nie ma uprawnienia podobnego w działaniu i skutkach do bankowego tytułu egzekucyjnego²⁴.

Reasumpcją tych ustaleń była konieczność postawienia pytania czy status prawny banków lub inne okoliczności uzasadniają funkcjonowanie tego wyjątkowego przywileju w sferze prawnej. Banki będąc obecnie w ogromnej większości prywatne prowadzą działalność w formie spółek akcyjnych, spółdzielni, mają statut przedsiębiorcy i działają w celu osiągnięcia zysku. Tworzą z reguły grupę najbogatszych i najsilniejszych przedsiębiorców na rynku prowadząc działalność czysto komercyjną. Przypomnienie że wbrew ich twierdzeniom ich przywileje prawne szczególnie w zakresie uproszczonego egzekwowania ich wierzytelności nie są związane z instytucją zaufania publicznego. Tak nie jest. Twierdzenia te nie mają żadnych podstaw prawnych co stwierdził wyrokiem o sygn. P7/09 Trybunał Konstytucyjny ostatecznie potwierdzając że charakter banków jako instytucji zaufania publicznego jest kwestią faktów związaną z istotą ich działania polegającą na organizowaniu obrotu finansowego stanowiącą istotne znaczenie dla działania całego systemu gospodarczego państwa będąc gwarantem bezpieczeństwa zdeponowanych w nich zasobów finansowych. Szczególnie jest wynikiem postrzegania banków jako instytucji pozostających pod specjalnym nadzorem państwa. Zobowiązanych do prowadzenia rachunkowości według zasad specjalnych określanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego. Tym samym twierdzenie o bankach jako instytucjach zaufania publicznego oparte jest tylko na faktach²⁵ a nie osadzone w prawie.

Inną okolicznością podnoszoną przez banki za utrzymaniem prawa banków do wystawiania własnego tytułu egzekucyjnego była podnoszona argumentacja o szczególnej roli w gospodarce rynkowej banków połączonej z obowiązkiem dbania o bezpieczeństwo środków finansowych powierzonych przez deponentów, zabezpieczonych szybko i łatwo procedurą egzekucji długów opartą na instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego. W tej kwestii Trybunał słusznie wskazał że podstawową formą dbałości banków o płynność finansową oraz o stan depozytów powinno być zachowanie przez banki jako profesjonalistów działających w określonej dziedzinie rozważli w udzielaniu kredytów i podejmowaniu w oparciu o ich profesjonalizm decyzji co do lokowania powierzonych im przez depozytariuszy środków finansowych. „Nie ulega wątpliwości, że banki są podmiotami profesjonalnymi, dysponującymi wysokiej klasy specjalistami w dziedzinie zarówno ekonomii jak i prawa (polskiego i międzynarodowego) i z pewnością potrafią należycie zabezpieczyć zarówno interes własny, jak i interes deponentów oszczędności”²⁶.

Nadto Trybunał Konstytucyjny wskazał iż do dyspozycji banków pozostaje wiele instrumentów zabezpieczających wierzytelności jak również wiele możliwości dochodzenia roszczeń. Wskazał chociażby na stosowany na szeroką skalę weksel *in blanko* i zabezpieczenie

²⁴ Uzasadnienie wyroku wydanego przez Trybunał Konstytucyjny w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2015 r., Sygn. akt P 45/12. www.trybunal.gov.pl

²⁵ Trybunał Konstytucyjny, Wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, Sygn. akt P 7/09

²⁶ Uzasadnienie wyroku wydanego przez Trybunał Konstytucyjny w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2015 r., Sygn. akt P 45/12. www.trybunal.gov.pl

jego dochodzenia art. 492 § 2 KPC, art. 492 KPC, lub postępowanie upominawcze czy nakazowe.

Konsekwencją tych ustaleń jak wskazuje obecnie praktyka w oparciu mające wykazywane w procesach liczne nieprawidłowości zachodzące w korzystaniu i stosowaniu przez banki przywileju bankowego tytułu egzekucyjnego słusznie uznał Trybunał Konstytucyjny że uprawnienie banków do wydawania bankowego tytułu egzekucyjnego stanowi naruszenie wyrażonej w art. 32 Konstytucji zasady równości w relacji z ich klientami.

Co dalej?

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego²⁷ eliminujące z porządku prawnego art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa Bankowego jako przepisów niezgodnych z Konstytucją stanowiących podstawę dotychczasowego funkcjonowania instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego w obrocie prawnym wraz z przesunięciem przez Trybunał daty wejścia w życie orzeczenia na dzień 1.8.2016 r. wymusiło potrzebę interwencji ustawodawcy. Utrata mocy obowiązującej tych przepisów dopiero z dniem wejścia w życie tj. 1.08.2016 r. spowodowała możliwość wystąpienia negatywnych konsekwencji w sferze prawnej w postaci wtórnej niekonstytucyjności czy też powstania komplikacji w rozstrzyganiu przez sądy w sprawach wszczętych wydaniem bankowego tytułu egzekucyjnego na podstawie zakwestionowanych przepisów przed utratą ich mocy obowiązującej. Interwencji która po przeprowadzeniu odpowiednich analiz przez ustawodawcę wiążąc interesy banków jako wierzycieli oraz ich dłużników jak i państwa, którego organy sądowe rozstrzygają sporne sprawy przyczyni się do uchwalenia przez ustawodawcę stosownych do orzeczenia odpowiednich regulacji.

Ustawodawca zadziałał sprawnie czasowo jak na dotychczasowe doświadczenia i uchwalił wynikające z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego adekwatne regulacje. Z dniem 25.9.2015 r. Ustawą o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw²⁸ art. 1 ust. 4 został uchylony art. 96 – 98 Prawa bankowego. Art. 2 derogowano art. 786² KPC²⁹. Natomiast art. 7 zmienił treść Ustawy z dnia 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych dodając w art. 13 po ust. 1 ustęp 1a³⁰ w brzmieniu: „ W sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych o których o których mowa w art. 5 ust. 1. i 2. ustawy z dnia 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (Dz. u. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.) opłata stosunkowa wynosi 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 złotych i nie więcej niż 1000 złotych”. Następnie art. 11 jako przepisem przejściowym unormował kwestie postępowań klauzulowych wszczętych i nie zakończonych przed wejściem w życie opisywanej ustawy Ustawy o zmianie

²⁷ Trybunał Konstytucyjny, Wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2015 r., Sygn. akt P 45/12

²⁸ Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015 nr 0 poz.1854 2015.11.27

²⁹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2014 r. poz.101 z późn. zm.

³⁰ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. – o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz.1025. z późn. zm.)

ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw³¹ nadając mu brzmienie: „Jeżeli przed wejściem w życie ustawy wydano postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, dalsze postępowanie klauzulowe w sprawie toczy się według dotychczasowych przepisów a powstały tytuł wykonawczy ma moc obowiązującą także po dniu wejścia w życie ustawy. Jednakże jeżeli postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności nie nadano przed wejściem ustawy w życie, postępowanie klauzulowe ulega umorzeniu.”

Ogłoszony przez Trybunał Konstytucyjny wyrok³² a także wprowadzone przez ustawodawcę Ustawą o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw³³ zmiany będące konsekwencją orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14.4.2015 r. zostały negatywnie przyjęte przez gremium bankowe jako oznaczające utratę przywileju wymagającą podjęcia na przyszłość skrupulatniejszego cechującego się należyłą starannością profesjonalnego podejścia banków do procedury oceniania ryzyka udzielania kredytów w oparciu między innymi o racjonalność oceny uwarunkowań oraz możliwości finansowych kredytobiorcy. Odmienne jak się wydaje zareagowała w większości doktryna prawnicza³⁴ która pozytywnie ocenia wyrażone wyrokiem stanowisko. Uznaje je za spójne i wyważone. Godzące interesy stron, ujmujące w sposób adekwatny do uprawnień wynikających z Konstytucji zasadę proporcjonalności uwzględniającą ważność i moc praw stron w relacji do znaczenia oraz miejsca jakie są im przypisane w państwie i obrocie prawnym.

Czy aby jednak poruszone zagadnienia będące skutkiem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i dokonanej przez ustawodawcę w następstwie tego orzeczenia nowelizacji Ustawy o Prawie bankowym wyczerpały lub wyczerpują wszystkie czy większość zagadnień nurtujących zainteresowane strony w relacji do jeszcze funkcjonującej w obrocie prawnym instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego i prowadzonych na jej podstawie postępowań? Według mnie nie. Szczególnie moje zainteresowanie budzi kwestia udzielenia odpowiedzi na zauważony być może nie problem a pozytywną możliwość skorzystania ze skutku prawnego, który ujawnił się po orzeczeniu a w dalszej kolejności podpisaniu w październiku przez Prezydenta uchwalonej nowelizacji ustawy Ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe w relacji do odroczonego wejścia w życie na podstawie art. 190 pkt. 3 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15.4.2015 r. na dzień 1.8.2016 r. Wejście w życie orzeczenia Trybunału z dniem 1.8.2016 r. będzie miało skutek prawny w odniesieniu do toczących się postępowań przeciwegzekucyjnych będących postępowaniami opozycyjnymi

³¹ Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, art. 11 (Dz. U. 2015 nr 0 poz.1854 2015.11.27)

³² Trybunał Konstytucyjny, Wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2015 r., Sygn. akt P 45/12

³³ Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, (Dz. U. 2015 nr 0 poz.1854 2015.11.27)

³⁴ <http://serwisy.gazetaprawna.pl/finanse-osobiste/artykuly/867484,ekspert-likwidacja-bte-to-wazny-przelom-w-swiadomosci.html>;

<http://kredytywalutowe.com/definitywny-koniec-bte-juz-bliski/>;

<http://prawoczylewo.blogspot.com/2015/11/banki-pozbawione-uprzywilejowania.html>;

http://www.kochanski.pl/wp-content/uploads/2015/04/KZRP-Newsletter_Bankowy-titul-egzekucyjny_kwiecien-2015.pdf;

do postępowań egzekucyjnych bazujących na wystawionych bankowych tytułach egzekucyjnych będącymi tytułami wykonawczymi w następstwie nadania im klauzul wykonalności przez Sądy Rejonowe w postępowaniu klauzulowym, które to postępowania determinowane istnieniem w obrocie prawnym wystawionymi BTE nie są objęte *res iudicata*. Nowelizacja ustawy o Prawie bankowym w zakresie intertemporalnym kształtuje przeszłe i bieżące zdarzenia prawne w odniesieniu do zakończonych lub toczących się na dzień dzisiejszy postępowań wygenerowanych wydaniem BTE przez banki. Nie będzie jednak obejmować zdarzeń prawnych zaistniałych z dniem 1.8.2016 r. wejściem w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego (Saffjan 2003). W systemie prawnym z tą datą nastąpi utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych przez Trybunał Konstytucyjny przepisów art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa bankowego jako niezgodnych z Konstytucją co ujmuje stanowczo Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wydanego Postanowienia z dnia 15.7.2015 r.³⁵. Zatem konsekwencją nie zakończenia postępowań przeciwegzekucyjnych przed dniem 1.8.2016 r. powinno być nastąpienie implikacji z dniem 1.8.2016 r. w toczących się procesach przekładającej się na uznawanie przez sądy iż tytuł wykonawczy powstały w oparciu o nadanie klauzuli wykonalności wadliwie wystawionemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu bowiem wystawionemu na podstawie stwierdzonych za niezgodnych z Konstytucją przepisów, które tracą moc obowiązującą z tą datą w systemie prawnym jest wadliwy. Tym samym w obliczu zaistniałej nowej sytuacji prawnej uznawanie powództw przeciwegzekucyjnych i pozbawianie w całości wykonalności tytułów wykonawczych opartych na bankowych tytułach egzekucyjnych. Czy tak będzie czas pokaże.

Bibliografia

- Bączyk M., *Ograniczony zakres kognicji sądu w postępowaniu klauzulowym*, Glosa, Pr. Bank. 2006, nr 11
- Góral L., Karlikowska M., Koperkiewicz - Mordel K., *Polskie prawo bankowe*, Lexis Nexis, wyd. 3, Warszawa 2006
- Janiak A., *Przywileje bankowe w prawie polskim*, Zakamycze 2003
- Muliński M., *Możliwość dochodzenia należności na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego w razie zmiany dłużnika lub wierzyciela*, Pr. Bankowe 2002, nr 10
- Ofiarski Z., *Prawo bankowe*, LEX, 2013
- Rychter A., *Bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko spadkobiercom dłużnika*, Monitor Prawniczy, 2011, nr 9
- Saffjan M., *Tekst wystąpienia wygłoszonego przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego prof. M. Saffjana w Komitecie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk 6 stycznia 2003 roku.*, <http://trybunal.gov.pl/wiadomosci-trybunalskie/wystapienia-publiczne-prezesa-i-wiceprezesa-trybunalu/marek-saffjan-2/>
- Smoleń P., *Kompendium akademickie, Publiczne prawo bankowe*, Lex 2013

³⁵ Uzasadnienie do Postanowienia Trybunału Konstytucyjnego o sygn. akt. P 66/14 z dnia 15 lipca 2015 r., <http://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?&pokaz=dokumenty&sygnatura=P%2066/14>